

Sygn. akt IV 1 Ka 491/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 stycznia 2014 roku

Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział IV Karny Odwoławczy, Sekcja ds. postępowań szczególnych i wykroczeń w składzie:

Przewodniczący: SSO Jadwiga Żmudzka

Protokolant: prot. Anna Kapłon

przy udziale Ewy Rogali Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Krakowie

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 24 stycznia 2014 roku sprawy

J. C.

oskarżonej o przestępstwa z art. 157 § 1 kk oraz art. 217 § 1 kk,

na skutek apelacji wniesionej przez prokuratora,

od wyroku Sądu Rejonowego dla Krakowa- Śródmieścia w Krakowie, Wydział XIV Karny z dnia 25 września 2013 roku, sygn. akt XIV K 512/13/S,

uznając apelację za oczywiście bezzasadną, wyrok w zaskarżonej części utrzymuje w mocy, a kosztami procesu za postępowanie odwoławcze obciąża Skarb Państwa.

SSO Jadwiga Żmudzka

Sygn. akt IV 1 Ka 491/13

UZASADNIENIE

J. C. została oskarżona o to, że:

I. w dniu 13 lutego 2013 r. w K. poprzez uderzenie twardym tępym narzędziem E. G. spowodowała u niej złamanie kości nosowej z przemieszczeniem co skutkowało naruszeniem czynności narządów ciała na okres trwający dłużej niż siedem dni

tj. o czyn z art. 157 par 1 k.k.

II. w dniu 13 lutego 2013 r. w K. poprzez ciągnięcie za włosy A. P., kopnięcie butem w policzek pod prawym okiem i uderzenie pięścią w tył głowy spowodowała u niej naruszenie nietykalności cielesnej,

tj. o czyn z art. 217 par. 1 k.k.

Wyrokiem z dnia 25 września 2013 roku sygn. XIV K 512/13/S Sad Rejonowy dla Krakowa- Śródmieścia w Krakowie Wydział XIV Karny orzekł w tym przedmiocie następująco:

I. oskarżoną J. C. uznaje za winną popełnienia czynu zarzuconego jej w pkt. I aktu oskarżenia, z tym, iż przyjmuje, że uderzenie było zadane pięścią, i że występek miał charakter chuligański, co stanowi występek z art. 157 § 1 k.k. w

zw. z art. 57a par 1 k.k. i za to na mocy art. 157 par 1 k.k. przy zastosowaniu art. 57a par 1 k.k. wymierza oskarżonej karę 1 (jednego) roku i 3 (trzech) miesięcy pozbawienia wolności;

II. oskarżoną J. C. uznaje za winną popełnienia czynu zarzucanego jej w pkt. II aktu oskarżenia, z tym, iż przyjmuje, że występki miały charakter chuligański, co stanowi występki z art. 217 § 1 k.k. w zw. z art. 57a par 1 k.k. i za to na mocy art. 217 par 1 k.k. przy zastosowaniu art. 57a par 1 k.k. wymierza oskarżonej karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności;

III. na mocy art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w miejsce wymierzonych w punktach I i II wyroku kar pozbawienia wolności orzeka oskarżonej karę łączną 1 (jednego) roku i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności;

IV. na mocy art. 69 § 1 i 2 k.k. i art. 70 § 2 k.k. warunkowo zawiesza oskarżonej wykonanie orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności na okres próby wynoszący 5 (pięć) lat;

V. na mocy art. 71 § 1 k.k. wymierza oskarżonej grzywnę w wymiarze 100 (stu) stawek dziennych, ustalając na mocy art. 33 § 3 k.k. wysokość jednej stawki na kwotę 10 (dziesięć) złotych;

VI. na mocy art. 73 § 2 k.k. oddaje oskarżoną w okresie próby pod dozór kuratora sądowego;

VII. na mocy art. 57a § 1 k.k. orzeka od oskarżonej na rzecz każdej z pokrzywdzonych, tj. E. G. oraz A. P. nawiązkę w kwocie po 100 (sto) złotych;

VIII. na zasadzie art. 627 k.p.k. i art. 16 ust. 1 ustawy o opłatach w sprawach karnych z dnia 26 czerwca 1973r. (tekst jednol. Dz. U. z 1983r. Nr 49 poz. 223 z późn. zmianami) zasądza od oskarżonej na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe w kwocie 590 (pięćset dziewięćdziesiąt) złotych.

Powyższy wyrok zaskarżył Prokurator w części dotyczącej orzeczenia o karze na niekorzyść oskarżonej J. C..

Wyrokowi temu zarzucił:

rażącą niewspółmierność wymierzonej oskarżonej kary, wyrażającą się w niesłusznym zastosowaniu wobec niej dobrodziejstwa warunkowego zawieszenia jej wykonania, w wyniku przecenienia okoliczności łagodzących, a to okazanego przez oskarżoną żalu i skruchy, przy równoczesnym niedocenieniu szeregu okoliczności obciążających, w szczególności chuligańskiego charakteru występków, nieskuteczności wymierzanych jej uprzednio kar, co rzutuje na negatywną prognozę kryminologiczną i pozwala stwierdzić, iż zastosowanie środka probacyjnego nie będzie wystarczające dla osiągnięcia wobec oskarżonej celów kary, a w szczególności nie zapobiegnie jej powrotowi do przestępstwa.

Skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uchylenie punktów IV, V, VI dotyczących warunkowego zawieszenia wykonania wymierzonej J. C. kary łącznej pozbawienia wolności na okres pięciu lat próby, oddania jej w tym okresie pod dozór kuratora sądowego oraz wymierzenia jej kary grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych przy przyjęciu wysokości jednej stawki na kwotę 10 złotych.

W toku rozprawy odwoławczej oskarżyciel publiczny zmodyfikował żądanie apelacji, wnosząc o obniżenie kary jednostkowej orzeczonej w pkt I wyroku do 1 roku pozbawienia wolności i orzeczenie kary łącznej 1 roku pozbawienia wolności przy zastosowaniu zasady absorpcji, co umożliwi oskarżonej ewentualne odbywanie orzeczonej kary łącznej w formie dozoru elektronicznego, jednocześnie podnosił, iż kara łączna w wymiarze 1 roku i 6 miesięcy jawi się jako nadmiernie surowa.

Sąd Odwoławczy rozważył, co następuje:

Wniesiony w niniejszej sprawie środek odwoławczy okazał się być oczywiście bezzasadny.

Kontrola odwoławcza stwierdza, iż Sąd Rejonowy w procesie dokonywania oceny zebranych dowodów nie naruszył podstawowych reguł i zasad określonych w art. 7 kpk. Sąd orzekający uwzględnił całość materiału dowodowego oraz kompleksowo i szczegółowo odniósł się do wszystkich okoliczności sprawy, czemu dał wyraz w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Opierając się na poprawnej ocenie dowodów, Sąd Rejonowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych.

Przypisane oskarżonej J. C. czyny wyczerpały, przy uwzględnieniu ich chuligańskiego charakteru, znamiona przestępstw kwalifikowanych z art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 57 a § 1 k.k. i z art. 217 § 1 k.k. w zw. z art. 57 a § 1 k.k. Przyjęta przez Sąd Rejonowy kwalifikacja prawna tych czynów jest w pełni prawidłowa.

Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił, że stopień społecznej szkodliwości każdego z czynów jest wysoki.

Sąd Rejonowy miał na względzie, że oskarżona, kibicująca Klubowi Sportowemu (...) zaatakowała pokrzywdzoną E. G., ponieważ ta kibicowała innej drużynie piłkarskiej (...), a drugą pokrzywdzoną zaatakowała, gdyż ta broniła koleżanki.

Kontrola odwoławcza zaskarżonego wyroku i jego uzasadnienia nie zezwala na podzielenie wyrażonego w apelacji poglądu, iż wymierzając karę Sąd Rejonowy przecenił okoliczności łagodzące, a to okazany przez oskarżoną żal i skruchę, przy równoczesnym niedocenieniu szeregu okoliczności obciążających, w szczególności chuligańskiego charakteru występku, nieskuteczności wymierzanych jej uprzednio kar, a w konsekwencji błędnie przyjął pozytywną prognozę kryminologiczną w odniesieniu do oskarżonej. Nie pozwala również na twierdzenie, że wymierzone oskarżonej jednostkowe kary pozbawienia wolności w wymiarze 1 roku i 3 miesięcy za czyn z art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 57a § 1 k.k. oraz kara 6 miesięcy pozbawienia wolności orzeczona za występki z art. 217 § 1 k.k. w zw. z art. 57a § 1 k.k. oraz kara łączna pozbawienia wolności w wymiarze 1 roku i 6 miesięcy orzeczona z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 5 lat noszą znamiona kar rażąco niewspółmiernie łagodnych.

Wpierw zważyć należy, iż wśród okoliczności wpływających na wymiar kary ustawodawca wymienia w art. 53 § 2 i 3 k.k. motywację i sposób zachowania się sprawcy, popełnienie przestępstwa wspólnie z nieletnim, rodzaj i stopień naruszenia ciężących na sprawcy obowiązków, rodzaj i rozmiar ujemnych następstw przestępstwa, właściwości i warunki osobiste sprawcy, sposób życia przed popełnieniem przestępstwa i zachowanie się po jego popełnieniu, a zwłaszcza staranie o naprawienie szkody lub zadośćuczynienie w innej formie społecznemu poczuciu sprawiedliwości, zachowanie się pokrzywdzonego, a także pozytywne wyniki przeprowadzonej mediacji pomiędzy pokrzywdzonym a sprawcą albo ugodę pomiędzy nimi osiągniętą w postępowaniu przed sądem lub prokuratorem. Wyliczenie to ma charakter jedynie przykładowy, nie można zatem wykluczyć wpływu na wymiar kary także innych, niewymienionych w tym przepisie okoliczności. Ustawodawca nie określa tych okoliczności jako łagodzących lub obciążających, gdyż większość z nich - w zależności od kontekstu sytuacyjnego - może przemawiać albo na korzyść, albo na niekorzyść sprawcy. Wyjątek stanowią te spośród nich, które ocenione zostały (pozytywnie lub negatywnie) już przez samego ustawodawcę, jak np. pozytywny wynik przeprowadzonej mediacji lub - z drugiej strony - popełnienie przestępstwa wspólnie z nieletnim.

Za wpływającą na wymiar kary można uznać każdą tego rodzaju składającą się na obraz przestępstwa oraz charakterystykę jego sprawcy okoliczność, która powoduje, że wymierzona przez sąd orzekający kara okaże się surowsza lub łagodniejsza od tej, jaka zostałaby orzeczona, gdyby okoliczność ta nie wystąpiła [zob. szerzej J. Giezek, Okoliczności..., s. 11 i n.]. (Giezek J., Komentarz LEX 2012, stan prawny: 2012-05-15, Komentarz do art. 53 Kodeksu karnego).

Podkreślić jednocześnie trzeba, iż właściwości i warunki osobiste to całokształt okoliczności nie łączących się bezpośrednio z popełnionym przez sprawcę czynem, to okoliczności dopełniające, wpływające na wymiar kary.

Co zaś tyczy się wymierzonej oskarżonej kary to wskazać należy, że zgodnie z utrwalonym już orzecznictwem (vide: wyrok S.A. w Krakowie z dnia 19 grudnia 2000 r. sygn. akt II AKa 218/00 (KZS 2001/1/33) nie każda nietrafność orzeczenia o karze, ale tylko jej rażąca niewspółmierność uzasadnia zmianę orzeczenia o karze (art. 438 pkt 4 k.p.k.).

Niewspółmierność rażąca to znaczna, zasadnicza, "bijąca w oczy" różnica między karą wymierzoną a karą sprawiedliwą (tak S.A. pod poz. 37 KZS 10/00)". Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 12 lipca 2000 r. sygn. akt II AKa 116/00 (opublik. w Prok. i Pr. 2002/1/29) trafnie wskazał natomiast, iż „rażąca niewspółmierność kary, o której mowa w art. 438 pkt 4 k.p.k. zachodzi może tylko wówczas, gdy na podstawie ujawnionych okoliczności, które powinny mieć zasadniczy wpływ na wymiar kary, można było przyjąć, iż zachodziłaby wyraźna różnica pomiędzy karą wymierzoną przez sąd I instancji a karą, jaką należałoby wymierzyć w instancji odwoławczej w następstwie prawidłowego zastosowania w sprawie dyrektyw wymiaru kary przewidzianych w art. 53 k.k. oraz zasad ukształtowanych przez orzecznictwo Sądu Najwyższego. Na gruncie cytowanego przepisu nie chodzi bowiem o każdą ewentualną różnicę w ocenach co do wymiaru kary, ale o różnice ocen tak zasadniczej natury, iż karę dotychczas wymierzoną nazwać można byłoby - również w potocznym znaczeniu tego słowa - "rażąco" niewspółmierną, to jest niewspółmierną w stopniu nie dającym się wręcz zaakceptować.”

Kierując się takim rozumieniem kary rażąco niewspółmiernej, nie można przyjąć, aby wymierzone oskarżonej kary jednostkowe w wymiarze 1 roku i 3 miesięcy oraz 6 miesięcy oraz kara łączna pozbawienia wolności w wymiarze 1 roku i 6 miesięcy, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres próby wynoszący 5 lat, dodatkowo obwarowana obowiązkowym dozorem kuratora sądowego, karą grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych przy ustaleniu wysokości jednej stawki na kwotę 10 zł oraz obowiązkiem uiszczenia na rzecz każdej z pokrzywdzonych nawiązki w kwocie po 100 zł, były karami rażąco niewspółmiernie łagodnymi.

Kontrola podniesionych w apelacji okoliczności prowadzi do wniosku, że skarżący Prokurator nie wykazał, aby Sąd I Instancji dokonując wymiaru kary zasadniczej oskarżonej w sposób nienależyty dokonał wartościowania i oceny ustalonych w sprawie okoliczności obciążających i łagodzących.

Z treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że Sąd a quo prawidłowo wskazał jako okoliczności łagodzące: przyznawanie się oskarżonej do winy od samego początku procesu oraz przeproszenie (w tym w toku rozprawy) pokrzywdzonych i to, że przeprosiny zostały przez pokrzywdzone przyjęte.

Jako okoliczności obciążające Sąd Rejonowy wskazał natomiast chuligański charakter obu występków i agresję, z jaką działała oskarżona, jej wcześniejszą karalność oraz działanie na szkodę nieletnich, a także rodzaj naruszonego dobra prawnego, tj. zdrowie człowieka. Okolicznościom tym Sąd Rejonowy przydał właściwą rangę i znaczenie.

Analiza rozpoznawanej apelacji prowadzi do wniosku, iż skarżący oskarżyciel publiczny minimalizuje w swoich rozważaniach prawidłowo uwzględnioną przez Sąd a quo okoliczność w postaci wyrażonej przez oskarżoną skruchy, popartej refleksją nad dotychczasowym postępowaniem oraz przeproszenie pokrzywdzonych, które zostały przez nie przyjęte. W szczególności minimalizuje fakt, iż oskarżona w krótkim czasie po popełnieniu przez siebie przestępstwa podjęła działania w celu skontaktowania się z pokrzywdzoną E. G. i przeprosiła ją telefonicznie. Przeprosiny te ponowiła w toku postępowania sądowego, kierując je jednocześnie do pokrzywdzonej A. P., zaś na rozprawie przed Sądem I instancji zaprezentowała się jako osoba w pełni świadoma swojego zawinienia, zdeterminowana do trwałej zmiany swojego życia.

Kontrola odwoławcza stwierdza, iż zasadnie Sąd merytoryczny uznał, iż w stosunku do oskarżonej zachodzi pozytywna prognoza kryminologiczna, a w konsekwencji przyjął, że w niniejszej sprawie zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek, przemawiający za zawieszeniem wykonania wobec oskarżonej wymierzonej jej kary łącznej pozbawienia wolności, wywodząc, że nie przekreśla jej fakt wcześniejszej dwukrotnej karalności oskarżonej za przestępstwa z art. 224 § 2 k.k. i art. 226 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. na karę 3 miesięcy ograniczenia wolności w wymiarze 20 godzin w stosunku miesięcznym (wyrok w sprawie sygn. akt II K 162/12/P) oraz z art. 291 § 2 k.k. na karę 50 stawek dziennych przy ustaleniu wysokości jednej stawki na kwotę 10 zł (wyrok w sprawie sygn. akt II K 1975/12/S).

Zważyć tutaj należy, iż przepisy art. 54 i 58 k.k. nie powinny być przyjmowane jako samoistne normy oznaczania kar, ale jako kierunkowe wskazówki wymiaru kary, które należy stosować wraz z innymi podobnymi dyrektywami. Obligatoryjność brzmienia tych przepisów nie uchyla uznania sędziowskiego (art. 53 § 1 k.k.), a jest tylko zabiegiem redakcyjnym ustawodawcy, wyrażającym założenia przyjętego systemu wartości. Karząc nieletniego albo

młodocianego "sąd kieruje się" nie tylko tym "aby sprawcę wychować", ale kieruje się tym "przede wszystkim", zatem może kierować się i innymi celami (art. 54 § 1 k.k.). Sąd orzeka karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania jedynie wtedy, gdy po oznaczeniu celów kary (zapobiegawczych bądź wychowawczych, a także potrzeb kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa - art. 53 § 1 k.k.) uznaje, że ta kara jest niezbędna (vide: wyrok S.A. w Krakowie z dnia 12 października 2000 r., sygn. akt II AKa 168/00, KZS 2000/11/40).

Warunkowe zawieszenie wykonania orzeczonej oskarżonej kary łącznej pozbawienia wolności umożliwi jej kontynuowanie edukacji w zakresie gimnazjum – co w dalszej perspektywie przyczyni się do zdobycia przez nią zawodu. Uzyskanie zaś przez oskarżoną lepszych perspektyw na przyszłość poprzez zdobycie jakiegokolwiek wykształcenia ułatwi jej powstrzymywanie się od działań sprzecznych z prawem.

Trafnie wywodził Sąd Rejonowy, iż warunkowe zawieszenie kary pozbawienia wolności przez okres maksymalnych 5 lat będzie dla oskarżonej bardziej wychowawcze niż jej wykonanie. Oskarżona ma świadomość tego, że jeżeli nie zmieni swojego postępowania i powróci na drogę przestępstwa, orzeczona kara łączna w wymiarze 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności zostanie wykonana. W ocenie Sądu Odwoławczego możliwość wykonania tej kary będzie skutecznie powstrzymywać oskarżoną od działań sprzecznych z prawem, a tym samym oddziaływać na nią wychowawczo.

Oddanie oskarżonej J. C. w okresie próby pod dozór kuratora umożliwi skuteczną weryfikację jej pozytywnej prognozy kryminologicznej oraz umożliwi bieżącą kontrolę jej zachowania.

Orzeczona oskarżonej kara grzywny, podobnie jak nawiązka na rzecz pokrzywdzonych będą stanowiły dla oskarżonej realną, odczuwalną dolegliwość, która skłoni ją do zastanowienia się nad dotychczasowym zachowaniem i zmusi do przestrzegania prawa w przyszłości, szczególnie, że, jak już poprzednio wskazano, na wypadek kolejnego popadnięcia w konflikt z prawem oskarżona liczyć będzie musiała się możliwością wykonania warunkowo zawieszonych kary pozbawienia wolności.

Tak ukształtowana przez Sąd Rejonowy kara jest zdatna do realizacji potrzeb w zakresie prewencji indywidualnej i generalnej.

Nie zachodzą żadne okoliczności, wymienione w art. 439 i 440 k.p.k., podlegające uwzględnieniu z urzędu.

Z tych przyczyn Sąd Odwoławczy, na zasadzie art. 437 § 1 kpk, art. 636 § 1 kpk uznając apelację za oczywiście bezzasadną wyrok w zaskarżonej części utrzymał w mocy, a kosztami procesu za postępowanie odwoławcze obciążył Skarb Państwa.